

| Presentació de resultats

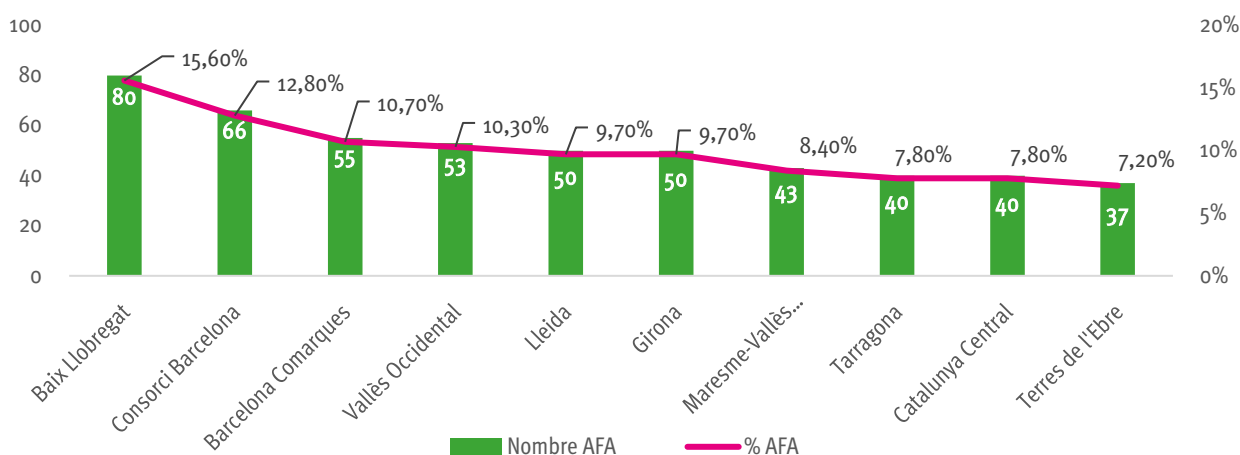
Enquesta: la climatització dels centres educatius públics de Catalunya

Dijous, 8 de juny de 2023

El curs 2022-23 va començar amb un **setembre especialment calorós**, marcat per unes **elevades temperatures a les aules**, que van fer molt difícil mantenir la normalitat als centres educatius. Una realitat que sembla que ha vingut per quedar-se, fent créixer la preocupació per la salut d'alumnat i professorat entre la comunitat educativa. Estudis com el que [publica](#) el Departament de Polítiques Públiques de la Universitat de Califòrnia, que demostren que **les elevades temperatures (per sobre dels 27°C) tenen una relació directa amb la reducció de les capacitats** tant dels docents com de l'alumnat a l'hora d'impartir i rebre continguts educatius.

Per aquesta raó, des de les Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya (aFFaC), entomant el compromís que vam assumir durant l'Assemblea General Ordinària de l'aFFaC el passat 15 d'abril, vam consultar a les AFA associades de centres educatius de 1r cicle d'infantil (escola bressol), 2n cicle d'infantil, primària i secundària quines són **les mesures disponibles als centres educatius per combatre la calor a les aules i als espais comuns dels centres educatius**.

La consulta s'ha fet a través d'un qüestionari online auto-aplicat entre el **19 d'abril i el 4 de maig** de 2023. En total, hem obtingut **514 respostes¹**, distribuïdes arreu dels 10 Serveis Territorials² de la següent manera:

Gràfic 1: Nombre i % d'AFA consultades segon Serveis Territorials**Font:** Elaboració pròpia.

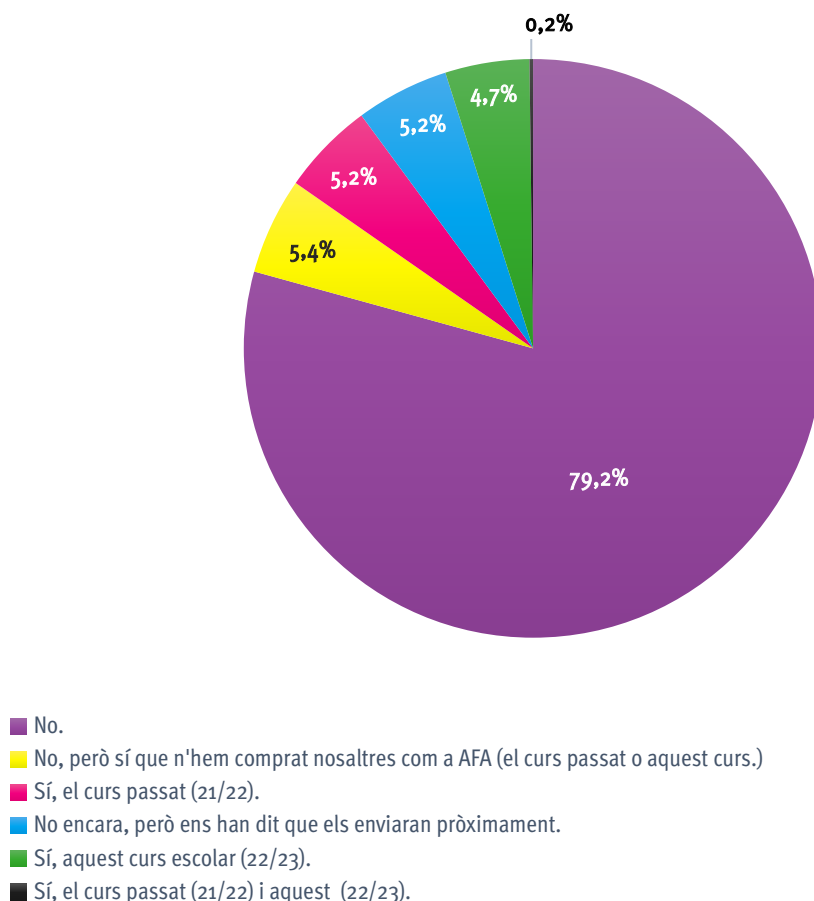
¹ Una mostra representativa de l'univers d'AFA associades a l'aFFaC (2.386 AFA), amb un 95% de confiança i menys d'un 3,4% de marge d'error.

² Distribució territorial que utilitza el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

VENTILADORS

Una de les mesures i solucions a curt termini més conegudes que ha promogut el Departament d'Educació ha estat la **instal·lació de ventiladors**, tot i que, tal i com indiquen les AFA, no és l'opció més adequada per reduir la calor a les aules.

Gràfic 2: El Departament d'Educació ha enviat ventiladors al vostre centre?

Font: Elaboració pròpia.

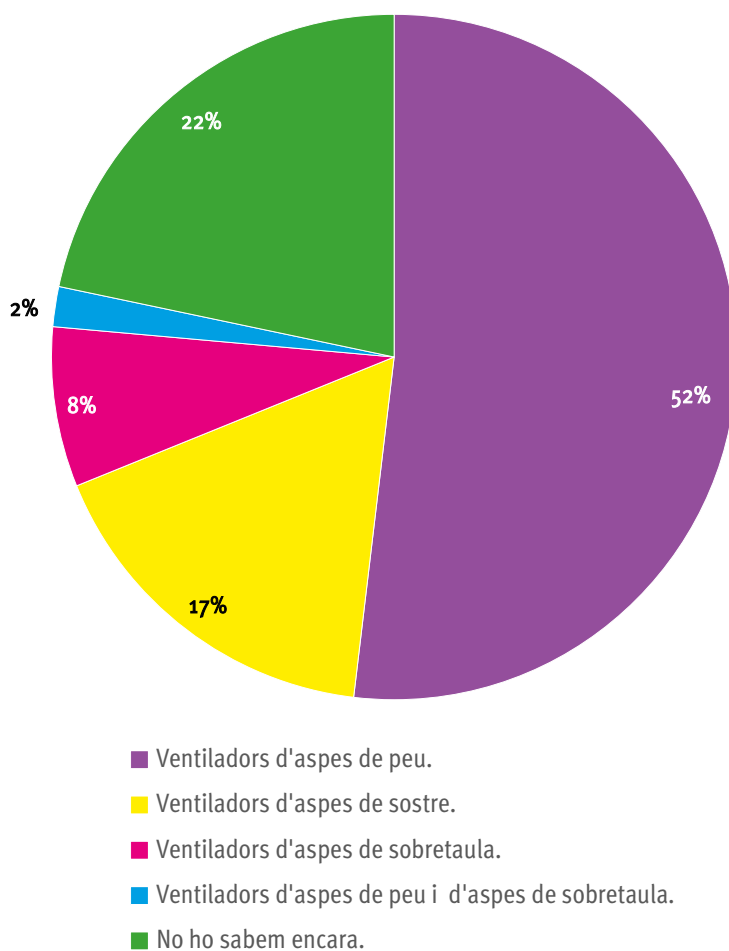
Sense distingir per territori i d'acord a les AFA consultades (veure gràfic 2), **la majoria dels centres educatius no ha instal·lat ventiladors (79%)**. De la resta, **un 10% dels centres educatius afirmen que el Departament d'Educació els ha enviat ventiladors** -sigui durant el curs passat o aquest curs escolar-. **Un 5,4% d'aquests centres educatius ha fet compres de ventiladors amb els diners de l'AFA**, i un altre 5,2% indica que no tenen ventiladors encara però afirmen que en breus, el Departament d'Educació els hi enviarà. També hi ha pocs casos que indiquen que **el professorat ha portat ventiladors per fer les classes**, o bé que la compra l'ha fet l'Ajuntament del municipi corresponent. Aquesta mateixa pregunta analitzada segons territori (veure gràfic 3), té diferents realitats en funció del Servei Territorial.

Gràfic 3: El Departament d'Educació ha enviat ventiladors al vostre centre? % segons Serveis Territorials

Font: Elaboració pròpia.

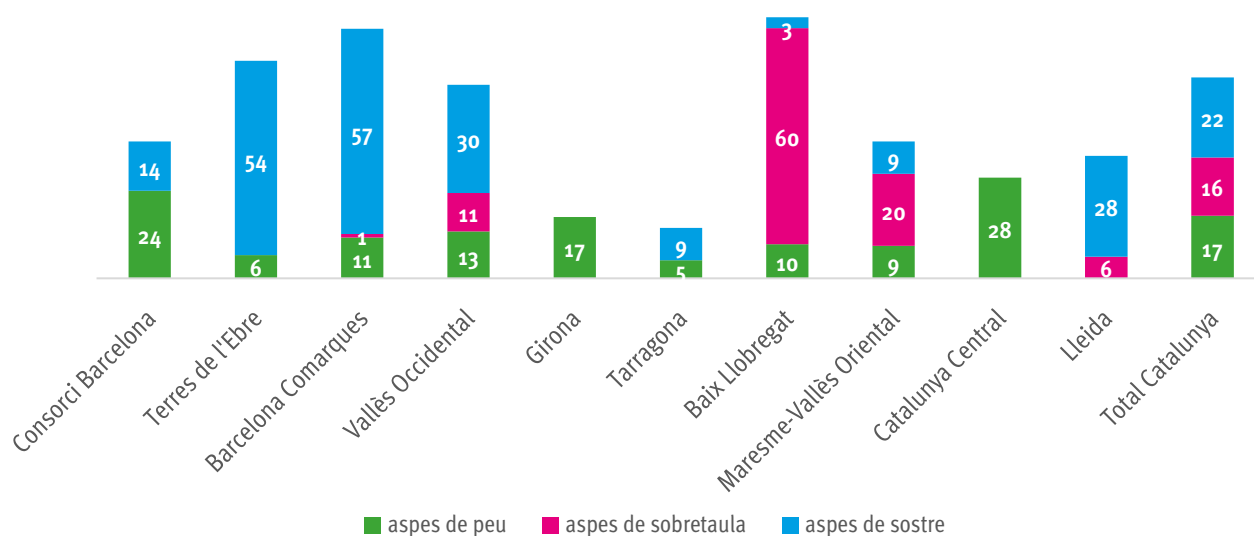
La **Catalunya Central** és el territori on menys ventiladors s'han instal·lat, ja que un 95% dels seus centres educatius encara no té ventiladors. En canvi, s'observa que a la ciutat de **Barcelona (Consorci Barcelona)** és on s'hi ha instal·lat més ventiladors (41%) durant el mateix període de temps. D'altra banda, al **Vallès Occidental**, una part important dels ventiladors han estat instal·lats amb els diners de les AFA (11%), així com al **Maresme-Vallès Oriental** (9%), a **Lleida** (8%) i a les **Terres de l'Ebre** (8%).

Al 21% d'AFA que han expressat que tenen o que els han promès ventiladors, també se'ls ha preguntat pels tipus de ventiladors que tenen al seu centre educatiu. El 52% indiquen que són ventiladors de peu, un 17% de sostre, un 8% de sobretaula i un 2% una combinació entre ventiladors de peu i de sobretaula. La resta no sap encara quin tipus de ventiladors els hi instal·laran (veure gràfic 4).

Gràfic 4: Tipus de ventiladors

Font: Elaboració pròpia.

Tenint en compte les diferències entre els tipus de ventilador (característiques i eficàcia), a continuació us presentem la mitjana de cada tipus d'aparell per centre educatiu que ja té ventiladors, per Servei Territorial i en general de Catalunya. És a dir, quina és, de mitjana, la presència de cada tipus de ventilador als centres educatius que ja disposen d'aquests aparells arreu del territori.

Gràfic 5: Mitjana de cada tipus de ventilador per centre. Servei Territorial i en general.**Font:** Elaboració pròpia.

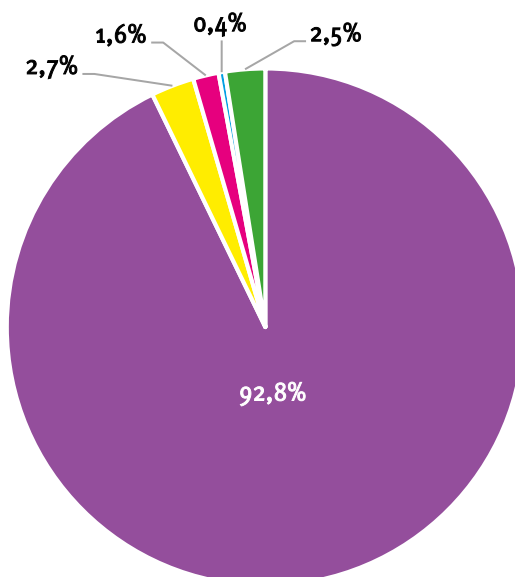
A nivell general, els 55 centres que tenen instal·lats ventiladors d'aspes de peu compten amb 17 ventiladors de mitjana; els 18 centres que tenen instal·lats ventiladors d'aspes de sostres compten amb 22 ventiladors de mitjana; i els 8 centres que tenen instal·lats ventiladors d'aspes de sobretaula compten amb 16 ventiladors de mitjana.

AIRE CONDICIONAT

L'altra mesura principal sol·licitada a l'Administració ha estat la **instal·lació d'aire condicionat a les aules i als espais comuns dels centres**.

Com es mostra al següent gràfic (6), un **93% dels centres educatius no han instal·lat aire condicionat durant els últims 2 cursos escolars**. Quan les AFA han pogut fer comentaris, un grup molt reduït ha indicat que tenen instal·lat aire condicionat des de fa més temps i en espais delimitats del centre educatiu, sigui perquè tenen barracons, perquè van ser instal·lats per tal d'escalfar uns determinats espais durant l'hivern, o per altres qüestions. I no només ha estat el Departament d'Educació o les AFA les que han assumit el cost de la instal·lació, sinó que també hi ha casos en què han estat els mateixos Ajuntaments.

Gràfic 6: El Departament d'Educació ha instal·lat aire condicionat?

- No.
- El Departament d'Educació no, però n'hem assumit nosaltres com a AFA la instal·lació (ja sigui durant aquest curs o durant el curs anterior).
- Sí, el curs passat (21/22).
- Sí, aquest curs escolar (22/23).
- No encara, però ens han dit que ho faran pròximament.

Font: Elaboració pròpia.

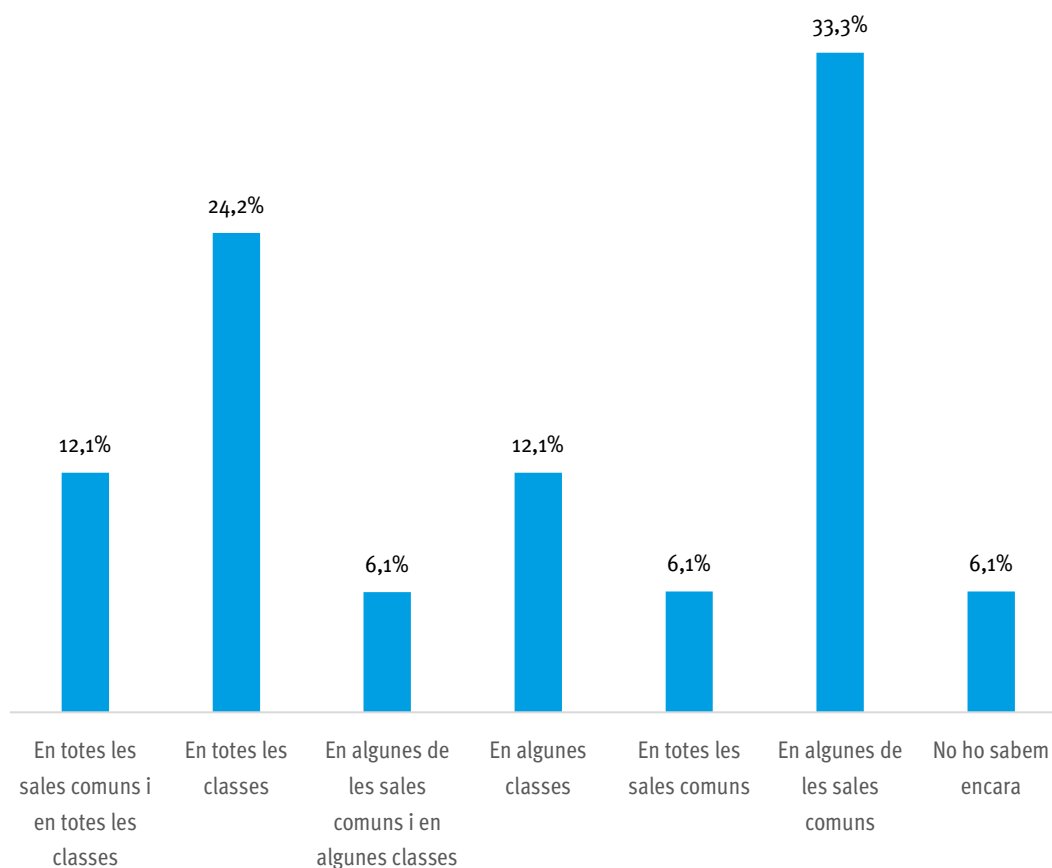
Només un 2% de les AFA de la mostra diuen que el Departament d'Educació els ha instal·lat aire condicionat (durant aquest curs o el passat curs), i un 2,7% de les AFA indiquen que han estat elles mateixes les que han assumit aquesta instal·lació.

Fins la data de finalització de l'enquesta (4 de maig de 2023), el Departament d'Educació havia instal·lat aire condicionat a 5 de cada 10 Serveis Territorials i entre diversos centres. Aquests territoris són Barcelona comarques, Barcelona ciutat (Consorti de Barcelona), Girona, Lleida i Tarragona. A més, les AFA han hagut d'ocupar-se elles mateixes d'instal·lar aparells a 8 dels 10 Serveis Territorials totals. Només hi ha 2 Serveis Territorials, Barcelona ciutat i Vallès Occidental, que no ho han fet.

Per últim, cal tenir en compte que el Departament d'Educació va [comunicar](#) el passat 3 de maig la decisió d'instal·lar aire condicionat a 103 centres educatius, la qual cosa **només suposa prop del 3% dels centres educatius de tot el territori**.

A més, segons el que s'extreu de l'enquesta feta a les AFA, els espais escollits per instal·lar aquest aire condicionat i dins els centres educatius són molt diversos (veure gràfic 7).

Gràfic 7: On s'ha instal·lat o s'instal·larà aire condicionat dels centres educatius que indiquen que tenen o tindran aquest aparell

Font: Elaboració pròpia.

Només un 12% d'aquests centres on s'ha instal·lat o s'instal·larà aire condicionat, s'ha escollit o s'escollirà ubicar-lo a totes les classes i sales comuns com són el menjador, la biblioteca i d'altres. En canvi, a 1/3 del centres on també s'ha instal·lat o s'instal·larà aquest aparell, ja s'ha escollit fer-ho en algunes de les sales comuns. Finalment, a un 24% d'aquests centres educatius s'ha instal·lat aire condicionat a totes les classes.

VALORACIÓ

Com hem indicat a l'inici d'aquest document, l'enquesta d'on sorgeixen aquests resultats es va dur a terme arran del compromís adquirit durant la darrera Assemblea General Ordinària de l'aFFaC. Posteriorment a la difusió d'aquesta enquesta, com hem explicat, el Departament d'Educació va anunciar que instal·laria aires condicionats a 103 centres educatius.

Des de l'aFFaC considerem que aquesta és una mesura absolutament improvisada i insuficient. Com ja hem demanat en reiterades ocasions, per protegir els centres educatius (i el dret a l'educació) davant la crisi climàtica actual, és necessari elaborar una estratègia meditada capaç de desplegar-se a curt, mitjà i llarg termini. De forma immediata, l'aFFaC demana que es posin **aparells de climatització a disposició de tots aquells centres que ho necessitin**, però també creiem necessari que les **activitats s'adeqüin al màxim** per a reduir l'impacte ambiental de l'ús d'aquests aparells.

A mig termini, **la federació reclama que el Departament adeqüi de forma estructural els centres educatius per a millorar-ne l'eficiència energètica** i, de cara al futur, l'entitat considera urgent que els centres educatius de nova creació es dissenyin seguint els **principis de l'eficiència energètica per garantir** no només l'adequació a les temperatures cada vegada més extremes, sinó també per vetllar per la sostenibilitat ambiental.